

De kommunala arkiven

Genom 1862 års förordningar om kommunalstyrelse i stad respektive på landet tillkom de borgerliga kommuner. Vissa sammanslagningar i den kommunala indelningen har gjorts sedan dess.

Linköpings stad

I Linköping - liksom i många andra städer - hade det under 1850-talet pågått en intensifierad konflikt mellan borgerskapet (vars institutioner allmänna rådstugan och borgerskapets äldste var de politiskt ledande inom den lokala självstyrelsen) och stadens skattskyldiga invånare i dess helhet. 1860 gjordes en viss reformering så att alla till staden skattskyldiga oavsett ståndstillhörighet fick en representation i en nyinrättad drätselkammare som började arbeta 1861.

Genom kommunalförfattningarnas tillkomst påföljande år fullföljdes reformen; allmänna rådstugan avskaffades och stadsfullmäktige blev stadens beslutande församling medan drätselkammaren utgjorde dess styrelse. Magistraten - benämningen på borgmästare och rådmän i deras egenskap av förvaltningsorgan (i dömande funktion framträdde de som rådhusrätt) - förblev statligt uppsynsorgan till dess avskaffande med utgången av år 1970.

Landskommuner

På landet utgjorde generellt varje socken en kommun. På 1940-talet fick tanken på storkommuner som en effektivare kommunal indelningsform genomslag och en större reform genomfördes 1/1 1952, då sockenkommunerna ersattes av storkommuner. För Linköpings del finns två undantag från detta mönster. S:t Lars socken, som utgjort en egen borgerlig kommun sedan 1861, sammanslogs 1/1 1911 med Linköpings stad. Landeryds socken fortsatte vara en egen borgerlig kommun till dess att den inkorporerades i staden 1/1 1963.

Obligatoriska organ

Enligt lagstiftningen fanns det - förutom de beslutande församlingarna - ett antal obligatoriska nämnder. Hit hör fattigvårdsstyrelser, byggnads- och hälsovårdsnämnder fr.o.m. 1875, senare från omkr. 1920 barnavårds- och nykterhetsnämnder m.fl.

Skolarkiv

Skoldistriktet utgör en särskild företeelse, eftersom deras handlingar är fördelade mellan kyrkan och den borgerliga kommunen. Så länge som skolrådet var en kyrklig myndighet (i Linköping t.o.m. 1909, på landet tidigast t.o.m. 1931 eller t.o.m. den tidpunkt då landskommunen inrättat kommunalfullmäktige), återfinns de administrativa skolhandlingarna (protokoll, inneliggande handlingar, förteckningar över barn i skolåldern m.m.) i kyrkoarkiven. Medan handlingarna från undervisningen (matriklar, dagböcker och examenskataloger) återfinns i de borgerliga kommunernas arkiv.

Skolorna har givetvis haft en egen arkivbildning, men det är endast vissa skolinstitutioner - främst de i Linköpings stad - som har efterlämnat egna arkiv. Exempel på sådana är Anders Ljungstedts gymnasium med föregångare, Katedralskolan (fr.o.m. 1 juli 1965; högre allmänna läroverkets arkiv är ett statligt arkiv som förvaras i Landsarkivet i Vadstena) och Elsa Brändströms skola (flickläroverket/kommunala flickskolan).

Kommunalförbund

Landskommunerna fann redan före storkommunbildningarna former för samarbete inom kommunalförbund. Sådana förbund fanns för drivande av ålderdomshem, brandförsvar, polisväsende m.m.

Kommittéer

Inom Linköpings stad och Linköpings kommun har ett stort antal kommittéer arbetat med både utrednings- och byggnadsfrågor. Flera av dessa har efterlämnat egna arkiv. I arkivguiden är utrednings- och byggnadskommittéerna redovisade under respektive rubrik.